06/38

Hospodaření státního podniku Vojenské lesy a statky ČR

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2006 pod číslem 06/38. Kontrolní akci řídila a kontrolní závěr vypracovala členka NKÚ Ing. Ludmila Brynychová.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření státního podniku s majetkem státu a finančními prostředky.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2004 a 2005, v případě věcných a časových souvislostí i období předcházející a bezprostředně navazující.

Kontrolu provedly v době od června 2006 do ledna 2007 skupiny kontrolujících NKÚ z odboru IV, odboru III, územního odboru střední Čechy, územního odboru severozápadní Čechy, územního odboru severovýchodní Čechy, územního odboru jižní Čechy, územního odboru střední Morava a územního odboru severní Morava.

Kontrolovanými osobami byly Ministerstvo obrany (dále jen „MO“) a Vojenské lesy a statky ČR, s. p. (dále jen „VLS, s. p.“).

Kontrola u VLS, s. p., se zaměřila na hospodaření s majetkem státu a finančními prostředky a bylo jí podrobeno ředitelství VLS, s. p., a všech šest divizí VLS, s. p., a to Vojenské lesy a statky ČR, s. p. – divize Mimoň (dále jen „VLS, s. p. – divize Mimoň“), Vojenské lesy a statky ČR, s. p. – divize Hořovice (dále jen „VLS, s. p. – divize Hořovice“), Vojenské lesy a statky ČR, s. p. – divize Karlovy Vary (dále jen „VLS, s. p. – divize Karlovy Vary“), Vojenské lesy a statky ČR, s. p. – divize Horní Planá (dále jen „VLS, s. p. – divize Horní Planá“), Vojenské lesy a statky ČR, s. p. – divize Lipník nad Bečvou (dále jen „VLS, s. p. – divize Lipník nad Bečvou“) a Vojenské lesy a statky ČR, s. p. – divize Plumlov (dále jen „VLS, s. p. – divize Plumlov“).

Námitky, které proti kontrolnímu protokolu podaly MO a VLS, s. p., byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námitkách.

Odvolání proti rozhodnutí o námitkách nebyla podána.

K o l e g i u m NKÚ na svém X. zasedání, konaném dne 28. května 2007,
s c h v á l i l o usnesením č. 6/X/2007
k o n t r o l n í z á v ě r v tomto znění:

I. Úvod

Kontrole na MO, které je mj. ústředním orgánem státní správy pro správu vojenských újezdů, bylo podrobeno plnění povinností zakladatele VLS, s. p., a dodržování zákonných podmínek stanovených pro hospodaření s majetkem státu a s finančními prostředky státního rozpočtu.

VLS, s. p., působí na územích určených pro potřeby obrany státu, v obvodech vojenských výcvikových prostorů – vojenských újezdů. Do působnosti VLS, s. p., patří lesní výroba a pěstební činnost, zpracování dřeva, zemědělství, opravárenství a strojírenská výroba, myslivost, rybářství, doprava, strážní služba pro Armádu České republiky a další, již méně významné činnosti.

Z celkové roční produkce dříví v ČR tvoří podíl VLS, s. p., cca 5,51 %.

VLS, s. p., hospodaří na celkové výměře 142 198,4 ha pozemků, z toho na 125 827,7 ha lesní půdy a 402,6 ha orné půdy. K 31. 12. 2005 byly v účetnictví VLS, s. p., vedeny pozemky v celkové hodnotě 5 317 377,2 tis. Kč. Hospodaření v lesích se řídí stejnými právními předpisy jako u ostatních správců lesních majetků, především zákonem č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon).

Poznámka: Všechny právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné kontrolou

1. Hospodaření státního podniku

1.1 Hospodaření s majetkem a ukazatele hospodaření

Tabulka č. 1 – **Vybrané ekonomické ukazatele**

Číslo řádku	Ukazatel	2004 (v tis. Kč)	2005 (v tis. Kč)	Index 2005/2004
1.	Čistý zisk	11 540	58 520	5,07
2.	Aktiva celkem	6 781 026	6 945 054	1,02
3.	Tržby	1 107 533	1 300 026	1,17
4.	Náklady celkem	1 799 123	1 406 533	0,78
5.	Oběžná aktiva	667 861	774 388	1,15
6.	Zásoby	100 035	76 852	0,77

Zdroj: účetní a statistické výkazy VLS, s. p.; výroční zprávy VLS, s. p. (ověřené auditorem).

Tabulka č. 2 – **Další vybrané ukazatele s uvedením žádoucích tendencí vývoje**

Číslo řádku	Ukazatel	Jednotka	2004	2005	Index 2005/2004	Žádoucí vývoj
1.	Produktivita práce z tržeb	tis. Kč	535,3	577,02	1,08	růst
2.	Čistý pracovní kapitál	tis. Kč	532 633	629 737	1,18	růst
3.	Obrat zásob	počet obratů	11,07	16,92	1,53	růst
4.	Obrat aktiv	počet obratů	0,16	0,19	1,19	růst
5.	Materiálová náročnost tržeb	%	19	16	0,84	pokles
6.	Mzdová náročnost tržeb	%	33	32	0,97	pokles
7.	Rentabilita nákladů	%	1	4	4	růst
8.	Rentabilita tržeb	%	1,04	4,5	4,33	růst
9.	Rentabilita vlastního kapitálu	%	0,18	0,9	5	růst
10.	Rentabilita celkových aktiv	%	0,3	1,1	3,67	růst

Zdroj: účetnictví a statistika VLS, s. p.

MO podle zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, vydalo dne 18. 7. 1997 pod č. j. 211/4-7 zakládací listinu, kterou vymezilo majetek pro VLS, s. p. **Jednoznačně a nezaměnitelně však nedefinovalo určený majetek**, když pozemky neurčilo např. pomocí čísel pozemkových parcel, budovy pomocí čísel popisných atp. **Určený majetek není zapsán v obchodním rejstříku.**

V roce 2004 činil hospodářský výsledek VLS, s. p., 11 540 tis. Kč. Z toho bylo 7 538 tis. Kč převedeno do fondu kulturních a sociálních potřeb (dále jen „FKSP“) a o 4 002 tis. Kč byl navýšen nerozdělený zisk minulých let. V roce 2005 činil hospodářský výsledek 58 520 tis. Kč, z toho 16 113 tis. Kč bylo převedeno do FKSP a o 42 406 tis. Kč byl navýšen nerozdělený zisk minulých let. VLS, s. p., měly v kontrolovaném období vytvořen zákonný rezervní fond ve výši 150 000 tis. Kč a dále vytvářely FKSP, jehož výše k 31. 12. 2004 činila 12 251 tis. Kč a k 31. 12. 2005 činila 8 735 tis. Kč. Jiné fondy VLS, s. p., nevytvářely.

K 31. 12. 2005 bylo na běžných bankovních účtech VLS, s. p., uloženo 507 712 tis. Kč. Za kontrolované období byly VLS, s. p., příjemcem účelové dotace ze státního rozpočtu ve výši 135 199 tis. Kč, a to 63 176 tis. Kč v roce 2004 a 72 023 tis. Kč v roce 2005.

1.2 Účetnictví – inventarizace a rezervy

Při provádění inventarizací je státní podnik povinen postupovat ve smyslu zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

V obou letech kontrolovaného období byl do funkce předsedy dílčí inventarizační komise pro inventarizaci nehmotného majetku na ředitelství státního podniku (dále jen „ŘSP“) jmenován pracovník odpovědný za svěřený majetek a obdobně tomu bylo i u některých divizí VLS, s. p., jako např. u VLS, s. p. – divize Horní Planá.

Kontrolou předložených zápisů z inventarizace majetku a závazků bylo zjištěno, že **hlavní inventarizační komise ŘSP neprojednala a nesumarizovala výsledky inventarizací za účetní jednotku**, ale zabývala se pouze výsledky předloženými jednotlivými dílčími inventarizačními komisemi ŘSP. Sumarizaci výsledků **inventarizací za ŘSP a státní podnik jako celek zpracovalo oddělení účetnictví, tedy útvar, jehož práce měla být inventarizací ověřena.** Inventarizace provedené u divizí byly projednány na úrovni divizí, avšak divize nejsou účetními jednotkami, a proto nebyl tento postup dostatečný.

Kontrolou bylo dále zjištěno, že

u VLS, s. p. – divize Horní Planá
- nebylo možné jednoznačně určit nemovitý majetek a následně ověřit, zda zjištěný skutečný stav odpovídá stavu evidovanému v účetnictví, neboť pozemky evidované v účetnictví nebyly oceněny samostatně, ale celkem za jednotlivé druhy, resp. kulturu pozemků (orná půda, lesní pozemky atd.);

u VLS, s. p. – divize Lipník nad Bečvou
- nebyla prováděna inventarizace cizího majetku v hodnotě 6 507,1 tis. Kč. Součástí inventarizace majetku dále nebyly lesní pozemky o celkové výměře 1 049,5 ha užívané na základě podnájemní smlouvy uzavřené s MO;
- nebyly prováděny účetní zápisy o skutečnostech do období, s nimiž tyto skutečnosti časově a věcně souvisely;
- nebyly pozemky nabývané po 1. 11. 1991 oceněny pořizovací cenou, ale tzv. „historickou“ cenou vycházející z vyhlášky č. 316/1990 Sb., kterou se mění a doplňuje vyhláška č. 182/1988 Sb., o cenách staveb, pozemků, trvalých porostů, úhradách za zřízení práva osobního užívání pozemků a náhradách za dočasné užívání pozemků, která byla zrušena od 1. 11. 1991. Např. na základě kupní smlouvy ze dne 21. 10. 2003 byl zaveden do majetku pozemek v „historické“ ceně 3 Kč za m^2, nikoliv v pořizovací ceně 165 Kč za m^2 dle této kupní smlouvy;

u VLS, s. p. – divize Plumlov
- nebyla provedena dokladová inventarizace některých účtů, přestože k 31. 12. 2004 a 31. 12. 2005 vykazovaly konečné zůstatky (např. účet „Rezerva na odstupné pracovníkům“ vykazoval k 31. 12. 2004 konečný zůstatek 1 402,2 tis. Kč);
- dokladové inventarizace závazků, pohledávek a ostatních složek majetku nebyly úplné, a tím nebylo ověřeno, zda stavy majetku a závazků v účetnictví ke dni 31. 12. 2004 a 31. 12. 2005 odpovídají skutečnosti.

VLS, s. p., nedodržely ustanovení § 10a zákona č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, když finanční prostředky rezervy na pěstební činnost nebyly v roce 2004 uloženy na zvláštním účtu. VLS, s. p., zřídily bankovní účty pro tuto rezervu až k 13. 1. 2005, resp. k 19. 4. 2005.

Kontrolou bylo dále zjištěno, že
- VLS, s. p. – divize Hořovice tvořila rezervy na opravy hmotného majetku, ale v průběhu kontrolovaného období použila rezervy ve výši 1 284,7 tis. Kč na opravy jiného hmotného majetku, než na který byly rezervy vytvořeny;
- VLS, s. p. – divize Lipník nad Bečvou tvořila v letech 2002 a 2003 rezervy mj. na opravy budov a staveb. Ke kontrole byly vybrány čtyři stavební akce, u nichž bylo zjištěno, že některé doklady na spotřebovaný materiál neměly náležitosti účetního dokladu a nebylo z nich možné zjistit, zda byl materiál na této akci vůbec použit.

2. Hospodářská a obchodní činnost

2.1 Lesní činnost

V roce 2005 došlo v porovnání s rokem 2004 k nárůstu celkových těžeb o 4,6 %, což představuje 34 099 m^3 dříví. Dále v roce 2005 došlo ke snížení těžeb prováděných vlastními silami o 9,3 %, ale k nárůstu vlastních těžeb prováděných tzv. harvestorovou technologií o 67 %. Oproti vývoji těžeb vlastními silami naopak vzrostl podíl těžeb prováděných dodavatelskými společnostmi o 23,6 % a vzrostl podíl těžeb prováděných dodavatelsky harvestorovou technologií o 53 %.

Práce v lese zajišťovaly VLS, s. p., jednak vlastními pracovníky, jednak dodavatelskými subjekty. V kontrolovaném období nakupovaly práce k těžbě a zpracování dříví (tj. potahy, traktory, těžké a ostatní mechanismy a práce lesních dělníků) v celkové hodnotě 308 233,1 tis. Kč. Při těžbě dřeva dodavatelským způsobem v roce 2004 – v rozsahu 430 700 m^3 – činil náklad na 1 m^3 219,16 Kč a v roce 2005 – při těžbě 589 542,13 m^3 – činil 170,60 Kč. Úspora nákladů v roce 2005 tedy představovala 22,2 % proti roku 2004.

VLS, s. p., zvyšovaly využívání harvestorové technologie těžby. V roce 2004 bylo harvestorovými technologiemi realizováno 19,5 % a v roce 2005 již 28,4 % z celkových těžeb.

2.2 Obchod dřívím

VLS, s. p., prodaly v letech 2004 a 2005 celkem 1 524 279 m^3 surového dříví, z toho 745 090 m^3 v roce 2004 a 779 189 m^3 v roce 2005. Zhruba 3/4 objemu dodávek byly realizovány prostřednictvím obchodního oddělení ŘSP v Praze směrem k velkým odběratelům a zpracovatelům, se kterými byly uzavřeny smlouvy. Zbývající 1/4 dodávek surového dříví byla dodávána obchodními útvary jednotlivých divizí regionálním odběratelům.

VLS, s. p., prodávaly dříví za ceny vyšší než celostátní průměr podle údajů Českého statistického úřadu (dále jen „ČSÚ“) pouze u smrku tř. II. v roce 2004 a borovice tř. II. v letech 2004 a 2005. Pokles cen se projevil v letech 2004 a 2005 u borovice, ale zejména u listnatého dříví „dub“ a „buk“, u něhož cena poklesla až o 30 % („dub“ kategorie III.A v roce 2005), resp. 25 % („dub“ kategorie III.A v roce 2004). U jehličnatého dříví se ceny v porovnání s cenami uváděnými statistikami ČSÚ pohybovaly maximálně do minus 10 % (borovice kategorie III.B minus 9,93 %). Toto srovnání má pouze informativní charakter a nejsou v něm zohledněny některé aspekty, jako např. vlastní struktura dodávek pokud jde o tloušťkové členění, objem jednotlivých dřevin nebo vliv tzv. „postříleného dříví“ na ocenění.

V průběhu let 2004 a 2005 probíhalo přebírání dříví u některých velkých odběratelů jednak na základě elektronického měření délek a průměrů dodávaného dříví – u odběratelů s dřevozpracujícím provozem zpracovávajících pilařskou kulatinu, jednak formou hmotnostní přejímky, příp. přejímky podle obsahu sušiny – u odběratelů zpracovávajících vlákninu (dále jen „elektronické měření“).

U těchto vybraných odběratelů probíhala nezávislá elektronická přejímka dodané dřevní hmoty a odběratel zasílal výsledek této přejímky na ŘSP. Výsledky elektronické přejímky uváděly jak kvantitativní, tak i kvalitativní rozlišení dřevní hmoty.

V roce 2004 v rámci VLS, s. p., jako celku činila tržba z elektronicky měřeného množství dříví 462 517 tis. Kč (z celkových tržeb 1 241 323,8 tis. Kč); rozdíl ve výši 2,2 % přestavuje částku 10 037 tis. Kč. V roce 2005 tržba z elektronicky měřeného množství dříví činila 486 733 tis. Kč (z celkových tržeb 1 319 058 tis. Kč); rozdíl ve výši 1,7 % představuje částku 8 323 tis. Kč. Celkem tedy rozdíl za roky 2004 a 2005 představuje 0,7 % celkových tržeb, resp. 1,3 % tržeb z elektronicky měřeného množství dříví, což představuje částku celkem 18 360 tis. Kč.

Z důvodu užívání rozdílných metod měření, tj. měření „klasickou“ metodou (používaného VLS, s. p.) a elektronického měření (používaného velkými odběrateli), docházelo k rozdílům mezi konsignovaným objemem dodavatele (VLS, s. p.) a bilančním množstvím naměřeným odběratelem. Pro zajištění objektivnosti a správnosti měření využívaly VLS, s. p., kontrolní mechanismy, jako jsou např. institut nezávislé přejímky, kontrola protokolů kalibrace měřicích zařízení, účast na přejímkách, kontrolní měření, publikace výsledků přejímek v reálném čase na portálech „Nezávislé přejímky, s. r. o.“ i samotných odběratelů, možnost dodání fotodokumentace jednotlivých dodávek i jednotlivých kusů v místě a čase měření. VLS, s. p., prováděly pro svou vlastní potřebu porovnávání odběratelů mezi sebou a evidovaly jednotlivé dodávky dříví podle odběratelů, divizí, lesních správ a mj. evidovaly i rozdíly vzniklé z rozdílných způsobů měření.

Na základě získaného nezávislého elektronického měření dříví docházelo na ŘSP k tzv. vyrovnání s odběratelem.

3. Smlouvy a smluvní vztahy

Smlouvy, které VLS, s. p., uzavřely na prodej dřeva s některými odběrateli, mohou být ve svém důsledku nevýhodné. Některé smlouvy neřeší postup a práva VLS, s. p., v případech, kdy odběratel vlastním měřením shledá rozdíly v množství a kvalitě dodaného dřeva a množství dříví je pak vždy upravováno ve prospěch odběratele. V některých smlouvách uzavřených na rok 2004 nebyly stanoveny pro kupujícího sankce za nesplnění podmínek při placení.

Ve zjištěných případech se jedná o nevyvážené obchodnězávazkové vztahy, s většími právy na straně kupujícího. Způsob přejímky zboží neodpovídá rovnovážnému postavení obou smluvních stran. Posouzení zboží při přejímce je v případě některých uzavřených smluv jak po kvalitativní, tak po kvantitativní stránce ponecháno pouze na kupujícím. Toto oprávnění kupujícího není nijak omezeno (např. stanovením maximální přípustné výše odchylky od množství deklarovaného prodávajícím). Naopak takové procentuální omezení existuje ve prospěch kupujícího.

V oblasti smluvních vztahů bylo dále např. u VLS, s. p. – divize Horní Planá zjištěno, že **z předložených faktur nebylo vždy zřejmé, jaké konkrétní práce a v jakém rozsahu byly prováděny**. Přílohou faktur v některých případech nebyl odsouhlasený soupis provedených prací a dodávek materiálu k ověření skutečného plnění. Např. faktura na částku 94,5 tis. Kč (vč. daně z přidané hodnoty – dále jen „DPH“) nebyla doložena soupisem provedených prací; v případě vnitropodnikových faktur nebyly doloženy práce subdodavatelů v celkové výši 4 879,8 tis. Kč, a to v jednom případě ve výši 1 148,7 tis. Kč (bez DPH) a v druhém případě ve výši 3 731,1 tis. Kč (bez DPH).

4. Ostatní

4.1 Cestovní náhrady

VLS, s. p. – divize Karlovy Vary schvalovala jízdy soukromými vozidly do místa pravidelného pracoviště zaměstnanců jako pracovní cesty a účtovala o nich na účtu 512 – Cestovné, analytický účet 512 11 – Náhrady za dopravu na pracoviště vlastními motorovými vozidly, i když zákon č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách, toto neumožňoval. Celkem bylo za tyto jízdy vyplaceno 76 tis. Kč.

VLS, s. p. – divize Karlovy Vary **vyplácela formou paušálních částek cestovní náhrady svým zaměstnancům a nezjišťovala, jaká soukromá vozidla byla skutečně těmito zaměstnanci využívána, a v podkladu k přiznání k dani silniční za roky 2004 a 2005 tato vozidla neuváděla. Ve zjištěných případech bylo za kontrolované období vyplaceno celkem 1 113 tis. Kč.**

4.2 Zaměstnanecká záložna

VLS, s. p., vykonávají pro zaměstnance činnost zvanou „zaměstnanecká záložna“. VLS, s. p., touto formou umožňují svým zaměstnancům ukládat měsíčně výplatu na osobní účet vedený ŘSP. Peníze zaměstnanců zůstávají na centrálním účtu podniku a „zaměstnanecká záložna“ je zprostředkovatelem finančních operací.

Prostřednictvím zaměstnanecké záložny bylo za celé kontrolované období proplaceno z centrálního bankovního účtu VLS, s. p., celkem 29 477 tis. Kč.

Ustanovení § 120 odst. 3 zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, při výplatě mzdy připouštělo možnost odchylné smluvní úpravy. Neupravovalo však podrobněji podmínky uzavírané mezi zaměstnavatelem a jeho zaměstnanci, čímž v tomto právním vztahu **nebyla zajištěna žádná ochrana zaměstnanců, která by byla srovnatelná s ochranou klientů finančních institucí.**

4.3 Výběrová řízení

V roce 2004 ŘSP uskutečnilo 8 výběrových řízení jednorázových a 5 výběrových řízení opakovaných a v roce 2005 celkem 28 výběrových řízení jednorázových a 4 opakovaná. Další výběrová řízení probíhala na jednotlivých divizích. Z účelu zřízení a povahy činnosti VLS, s. p., vyplývá, že VLS, s. p., jsou veřejným zadavatelem.

VLS, s. p., nepostupovaly v kontrolovaném období podle zákona č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách. Vydaly interní předpis – „Obchodní řád“ – upravující výběrová řízení, který umožnil postupovat odchylně od zákona č. 40/2004 Sb.

VLS, s. p., nesprávně vykonávaly oblast výběrových řízení, neboť se v příslušném období neřídily zákonem č. 40/2004 Sb. a nesprávně delegovaly řídicí činnosti do interních norem; rovněž se ne vždy řídily těmito interními normami i vlastními řídicími akty.

Kontrolou bylo dále zjištěno, že

- VLS, s. p. – divize Hořovice nedoložila prokázání kvalifikace uchazečů, uveřejnění oznámení zahájení zadávacího řízení, sepsané seznamy nabídek s přidělenými pořadovými čísly, protokol o jednání hodnotící komise, protokol o otevírání obálek, rozhodnutí o přidělení veřejné zakázky ostatním uchazečům, uveřejnění výsledku zadávacího řízení, vypracování písemné zprávy zadavatele, informační list veřejné zakázky. Počet členů hodnotící komise byl nižší než 5;
- VLS s. p. – divize Karlovy Vary neoznámila dodavatelům svůj úmysl zadat veřejné zakázky v celkové hodnotě 9 868 tis. Kč (bez DPH) v zadávacím řízení a výzvy k podávání nabídek na veřejné zakázky nezveřejnila na centrální adrese. Jednalo se o zakázky v ceně 2 227 tis. Kč, 2 286 tis. Kč a 5 354 tis. Kč (bez DPH);
- VLS, s. p. – divize Horní Planá nezadala stavební akce v celkové hodnotě 20 809,5 tis. Kč (bez DPH) v zadávacím řízení. Jednalo se o zakázky ve výši od 2 227 tis. Kč do 7 183,2 tis. Kč (bez DPH). Stavební akce v hodnotě 11 741 tis. Kč (bez DPH) byly zadány bez jakéhokoliv výběrového řízení, např. na základě výjimky ředitele státního podniku (4 557,8 tis. Kč, bez DPH) anebo z důvodu provedení obdobných prací a výběru zhotovitele v předchozím období (bez souvislosti se zadávanými pracemi) v hodnotě 7 183,2 tis. Kč (bez DPH). Ostatní akce byly zadány podle interní úpravy, bez oznámení na centrální adrese.

Od 1. 7. 2006 se VLS, s. p., řídí zákonem č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

4.4 Kontrola

4.4.1 Podle ustanovení § 15 písm. h) zákona č. 77/1997 Sb. zakladatel kontroluje, zda potřeby státu, které podnik svou podnikatelskou činností zabezpečuje, jsou zajišťovány účelně a hospodárně.

Kontrola prováděná zakladatelem (MO) se řídila ustanoveními zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole). **MO však v kontrolovaném období nepostupovalo podle ustanovení § 11 odst. 3, 4 a 5 tohoto zákona, neboť vůči VLS, s. p., uplatňovalo pouze předběžnou veřejnosprávní kontrolu (podle § 11 odst. 1 a 2 uvedeného zákona).** V jejím rámci kontrolovalo pouze věcné a číselné údaje na předepsaných formulářích a podmínky poskytování dotací při kontrolách provedených na místě v roce 2004 u 0,42 %, resp. v roce 2005 u 0,35 % z poskytnutých částek. MO průběžně ani následně nekontrolovalo dodržování podmínek stanovených k čerpání dotací; průběžně ani následně nekontrolovalo, zda údaje o hospodaření s veřejnými prostředky odpovídají skutečnostem rozhodným pro uskutečnění veřejných výdajů a nakládání s veřejnými prostředky a zda prováděné operace jsou v souladu s rozhodnutími o dotacích a splňují kritéria hospodárnosti, účelnosti a efektivnosti.

MO neprovedlo žádné průběžné ani následné kontroly, přestože má dle organizačního řádu zřízeno oddělení finanční kontroly (v ekonomické sekci) a odbor interního auditu. MO také

předem nestanovilo kritéria pro hodnocení hospodárného, efektivního a účelného výkonu veřejné správy při poskytování dotací (§ 4 odst. 2 zákona č. 320/2001 Sb.).

Zásadní otázky ve vztahu k VLS, s. p., MO prosazuje prostřednictvím dozorčí rady. Činnost dozorčí rady spočívala ve schvalování (v rozsahu určeném zakladatelem) zásadních otázek koncepce rozvoje podniku a nakládání s majetkem státu svěřeným podniku k podnikatelské činnosti a dále v dohledu nad výkonem působnosti ředitele a uskutečňováním podnikatelské činnosti podniku.

MO stanovilo, že dozorčí rada se má scházet k plnění svého dohledu minimálně 4× ročně. V roce 2004 se dozorčí rada sešla pouze 3×.

Některé činnosti dozorčí rada prováděla formálně; např. pouze vzala na vědomí – aniž by schválila – strategické cíle podniku a nástroje k jejich dosažení.

4.4.2 VLS, s. p., postupně zavedly integrovaný manažerský systém (dále jen „IMS“), představující komplexní, vzájemně propojený systém norem v oblasti jakosti, tzv. „spotřebitelského řetězce dřeva“, životního prostředí a bezpečnosti práce. Výsledkem aplikace tohoto systému norem je mj. určitá normativně ukotvená podoba řízení a kontroly, ústící do neustálého zlepšování systému IMS cestou náprav zjištěných „neshod“, jimiž jsou myšleny nejen nedostatky při řídících a interních kontrolách, ale i při všech organizačních a řídicích činnostech ostatních. IMS však není přímo orientovaný na kontrolu účelnosti a hospodárnosti a jejich kriterialitu při plnění manažerských funkcí a cílů. **Účelnost a hospodárnost není v IMS uvedena ani jako řídící princip doprovázející zde uvedené postupy. Ekonomické procesy jsou označeny jako „vedlejší procesy“.**

IMS není dostatečně orientován na finanční kontrolu, na posuzování, analýzu a zjišťování příčin nedostatků po finanční stránce, na účelnost a hospodárnost či na kladné výsledky případné kontroly účelnosti a hospodárnosti při zabezpečování potřeb státu, kterou má provádět MO.

Řídící kontrolu vykonávají odborné orgány ŘSP, ředitelé divizí, pověření zaměstnanci divizí a správ zabezpečující výkon specializované kontrolní činnosti na těchto stupních a pracovníci oddělení vnitřního auditu a zmocnění pracovníci právního oddělení. Interní audit je zahrnut pod pojem „řídící kontrola“ a není důsledně oddělen od řídících struktur. Není tak dodrženo pravidlo o nezávislém interním auditu, známé ze zákona č. 320/2001 Sb., který má mj. posuzovat účinnost a výkonnost řídící kontroly, neboť provádění řídící kontroly je s interním auditem personálně propojeno.

V kontrolovaném období VLS, s. p., v rámci komplexní řídící kontroly nekontrolovaly některé organizační jednotky ŘSP.

Namísto uvedení konkrétních zjištění se někdy v dokumentech z kontrol uvádí formulace ve smyslu, že nedostatky byly podrobně probrány s kontrolovaným. Přehled nedostatků a skutečností, za něž byly známky v bodovém systému snižovány, se neobjevil ani jako příloha dokumentů. Několikrát se v protokolech opakuje zjištění, že nedostatky uvedené v dokumentech z kontrol na divizích jsou spíše jevové povahy, že se nejedná o „kořenové příčiny“.

III. Shrnutí

- MO v případě VLS, s. p., jednoznačně a nezaměnitelně nedefinovalo určený majetek.
- Některé obchodní smlouvy na prodej dřeva mohou být ve svém důsledku nevýhodné. Obchodnězávazkové vztahy s většími právy na straně kupujícího jsou nevyvážené; způsob přejímky zboží neodpovídá rovnovážnému postavení obou smluvních stran.
- VLS, s. p., schvalovaly jízdy soukromými vozidly do místa pravidelného pracoviště zaměstnanců jako pracovní cesty a účtovaly o nich jako o náhradách za dopravu na pracoviště vlastními motorovými vozidly.
- VLS, s. p., vyplácely cestovní náhrady svým zaměstnancům a nezjišťovaly, jaká soukromá vozidla byla ve skutečnosti těmito zaměstnanci využívána (v podkladu k přiznání k dani silniční za roky 2004 a 2005 tato vozidla neuvedly).
- Činnost tzv. zaměstnanecké záložny současně platný právní řád neupravuje a neupravuje ani smlouvy o vkladech (a o vedení účtu) uzavírané mezi zaměstnavatelem a jeho zaměstnanci, čímž není zajištěna ochrana zaměstnanců srovnatelná s ochranou klientů finančních institucí.
- VLS, s. p., nepostupovaly v příslušném období let 2004 a 2005 při výběrových řízeních v některých případech podle zákona č. 40/2004 Sb. (Od 1. 7. 2006 se VLS, s. p., již zákonem o veřejných zakázkách řídí.)
- Dozorčí rada VLS, s. p., vykonávala v kontrolovaném období některé činnosti pouze formálně.
- MO uplatňovalo v kontrolovaném období pouze předběžnou veřejnosprávní kontrolu, dodržování podmínek stanovených k čerpání dotací průběžně ani následně nekontrolovalo. Předběžné kontroly plnění podmínek čerpání dotací prováděné na místě byly provedeny jen u velmi malého procenta případů. Kontrolní systém nebyl zaměřen na hospodárnost, účelnost a efektivnost; MO mj. předem nestanovilo kritéria pro hodnocení hospodárného, efektivního a účelného výkonu veřejné správy při poskytování dotací.
- VLS, s. p., zavedly integrovaný manažerský systém, který však není dostatečně orientován na finanční kontrolu, na posuzování, analýzu a zjišťování příčin nedostatků po finanční stránce, na účelnost a hospodárnost či na pozitivní účinky případné kontroly účelnosti a hospodárnosti při zabezpečování potřeb státu. VLS, s. p., se rovněž podrobněji nezabývaly vyhodnocením hospodárnosti a účelnosti kontrolního systému.